

Jaarstukken 2017

Versie: 8.0.0.0.0.0

3.5.3 Toelichting financiële afwijkingen reserves

Het resultaat 2017 komt uit op € 4,6 miljoen positief. Vanaf 2008 waren de resultaten als volgt:

Jaar	Resultaat	Voordeel (V) / Nadeel (N)
2008	6,0	V
2009	25,8	V
2010	6,4	N
2011	9,7	V
2012	1,0	N
2013	17,5	V
2014	8,7	V
2015	16,2	V
2016	3,0	V
2017	4,6	V

bedragen x € 1.000,-	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil 2017
Lasten	496.368	520.265	503.712	16.553
Baten	-492.249	-472.697	-469.859	-2.838
Totaal van saldo van baten en lasten	4.119	47.568	33.853	13.715
Mutaties in reserves:				
- toevoegingen	112.753	59.814	62.073	-2.259
- onttrekkingen	-119.851	-107.382	-100.636	-6.746
Resultaat	-2.979	0	-4.710	4.710

Het verschil tussen het rekeningssaldo ad € 4.135.000 en het resultaat zoals in de tabel hierboven wordt gepresenteerd is de vennootschapsbelasting.

Het besteden van een reserve kan alleen met een raadsbesluit waarin de reden van besteding staat aangegeven. De besteding moet overeenkomen met het doel van de reserve.

Bij reserves met een egalisatie- of inkomensfunctie mag een positief- of negatief exploitatiesaldo bij de jaarrekening vóór bestemming worden verrekend met de corresponderende reserve. In deze gevallen maakt het betreffende exploitatiesaldo geen onderdeel uit van het bestemmingsvoorstel bij de jaarrekening. In aanvulling hierop mag de mutatie op de Voorziening negatieve grondexploitaties bij de jaarrekening vóór bestemming worden verrekend met de reserve grondexploitaties.

Voor alle overige reserves geldt dat in de rekening alleen toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn verwerkt tot maximaal het bedrag dat via de begroting(swijzingen) door de raad is goedgekeurd.

Per programma wordt hieronder een tabel gepresenteerd, waarin per reserve de geraamde en de werkelijke toevoeging en onttrekking wordt getoond. Daaronder worden de afwijkingen ten opzichte van de raming toegelicht.

PROGRAMMA 1

Reserves programma 1 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil 2017
Reserve raad	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		0	0	0	0	0	0
Reserve Holland Rijnland	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-3.077	-3.077	-16.373	-19.449	-19.449	0
Saldo		-3.077	-3.077	-16.373	-19.449	-19.449	0
Egalisatiereserve verkiezingen	Toevoeging	120	100	0	100	100	0
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		120	100	0	100	100	0
Reserve rekenkamer	Toevoeging	55	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-13	-12	0	-12	0	-12
Saldo		42	-12	0	-12	0	-12
Reserve gsb-middelen ISV/EZ P1	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-16	-16	0	-16	-16	0
Saldo		-16	-16	0	-16	-16	0
Reserve Informatisering P1	Toevoeging	0	0	300	300	300	0
	Onttrekking	-212	0	0	0	0	0
Saldo		-212	0	300	300	300	0
Totaal	Toevoeging	175	100	300	400	400	0
	Onttrekking	-3.317	-3.105	-16.373	-19.477	-19.465	-12
Reserves programma 1		-3.142	-3.005	-16.073	-19.077	-19.065	-12

Reserve Rekenkamer

Aan de reserve rekenkamer zou in de jaren 2016 tot en met 2019 jaarlijks € 12.500 onttrokken worden als extra armslag voor de rekenkamer om onderzoeken uit te voeren. Omdat door de samenvoeging van de rekenkamers van Leiden en Leiderdorp in 2017 weinig onderzoeken zijn uitgevoerd, hoefde dit bedrag in afwijking van het besluit daartoe niet aan de reserve onttrokken te worden.

PROGRAMMA 2

In dit programma zijn geen reservemutaties geraamd en/of geboekt.

PROGRAMMA 3

Reserves programma 3 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil 2017
Reserve Cofinancieringsfonds Kennisstad	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-50	0	0	0	0	0
Saldo		-50	0	0	0	0	0
Reserve programma Binnenstad P3	Toevoeging	391	641	0	641	641	0
	Onttrekking	-1.033	-641	-383	-1.024	-864	-160
Saldo		-642	0	-383	-383	-223	-160
Reserve economische impulsen Kennisstad P3	Toevoeging	1.988	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-1.767	0	-1.070	-1.070	-660	-411
Saldo		221	0	-1.070	-1.070	-660	-411
reserve grondexploitatie P3	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-570	0	0	0	0	0
Saldo		-570	0	0	0	0	0
Reserve risico's bijzondere projecten P3	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-158	0	0	0	0	0
Saldo		-158	0	0	0	0	0
Totaal	Toevoeging	2.379	641	0	641	641	0
	Onttrekking	-3.578	-641	-1.453	-2.095	-1.524	-570
Reserves programma 3		-1.199	0	-1.453	-1.453	-883	-570

Reserve Programma Binnenstad

Naast de gerealiseerde projecten die onder Programma Binnenstad vallen zijn er ook projecten die in 2017 gestart zijn maar afgerond worden in 2018 zoals Leiden Festivals en bruggen bekenen kleur. Voor andere projecten zoals het realiseren van Banieren of het waterplein worden de werkzaamheden in 2018 verder uitgewerkt.

Reserve economische impulsen

De Raad heeft besloten een voorziening in 2017 in te stellen voor de deelname aan UNIIQ en Innovation quarter, echter de daadwerkelijke kapitaalstortingen vinden plaats in 2018. De onttrekking van €233.000 wordt in 2018 onttrokken. De economische agenda bestaat uit meerjarig incidenteel budget waarvan het restbudget ieder jaar wordt overgeheveld. Dit jaar is er ongeveer €180.000 minder onttrokken uit de reserve economische impulsen, de geraamde onttrekking wordt overgeheveld naar 2018.

PROGRAMMA 4

Reserves programma 4 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil 2017
Reserve parkeren P4	Toevoeging	8.939	8.921	1.295	10.216	11.040	-824
	Onttrekking	-10.228	-11.709	70	-11.639	-11.609	-30
Saldo		-1.289	-2.788	1.365	-1.423	-570	-854
Reserve bereikbaarheidsprojecten	Toevoeging	10.932	2.667	200	2.867	2.867	0
	Onttrekking	-18.097	-3.424	-6.368	-9.792	-9.044	-747
Saldo		-7.165	-757	-6.168	-6.924	-6.177	-747
Reserve fietsenstalling station P4	Toevoeging	235	0	80	80	20	60
	Onttrekking	-406	-87	-381	-468	-206	-261

Reserves programma 4 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil 2017
Saldo		-171	-87	-300	-387	-187	-201
Reserve Ontsluiting Bio Science Park	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-6.868	0	0	0	0	0
Saldo		-6.868	0	0	0	0	0
reserve grondexploitaties P4	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-1.296	0	0	0	0	0
Saldo		-1.296	0	0	0	0	0
Reserve Leids uitvoeringspr LUBO 2016 P4	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-4	-4	-4	0
Saldo		0	0	-4	-4	-4	0
Totaal	Toevoeging	20.106	11.589	1.575	13.164	13.927	-763
	Onttrekking	-36.895	-15.220	-6.683	-21.903	-20.864	-1.039
Reserves programma 4		-16.789	-3.632	-5.107	-8.739	-6.937	-1.802

Reserve parkeren

De hogere storting in de reserve parkeren wordt veroorzaakt door het voordelige resultaat van € 824.000 binnen de parkeerexploitatie. Het nadeel in de onttrekking aan de reserve parkeren wordt veroorzaakt door de in 2017 niet gerealiseerde kosten van de heroriëntatie op parkeren

Reserve bereikbaarheidsprojecten

Door niet gerealiseerde bijdragen aan diverse investeringen in de infrastructuur heeft een lagere onttrekking aan de reserve bereikbaarheidsprojecten plaatsgevonden. Dit heeft met name betrekking op de (onderzoeks)kosten van de Rijnlandroute en de lagere (plan)kosten van voorbereiding in 2017 voor de Leidse Ring Noord.

Reserve fietsenstalling station (programma 4)

Het nadeel op de onttrekking aan de reserve wordt veroorzaakt door de niet gerealiseerde kosten voor het onderzoek naar het gebruik van deel-fietsen. Daarnaast is sprake van niet gerealiseerde bijdragen aan de investeringen voor de fietsenstalling Rijnsburgerblok en Leiden Centraal. De lagere toevoeging aan de reserve wordt veroorzaakt door het niet gerealiseerde begrote exploitatieresultaat van de fietsenstalling Rijnsburgerblok omdat deze nog niet in gebruik is genomen.

PROGRAMMA 5

Reserves programma 5 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil 2017
Reserve asbestsanering (P5)	Toevoeging	282	282	0	282	282	0
	Onttrekking	-176	-176	0	-176	-176	0
Saldo		106	106	0	106	106	0
Reserve groen Oostvlietpolder	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-76	0	-5	-5	-5	0
Saldo		-76	0	-5	-5	-5	0
Reserve groene singels	Toevoeging	150	150	0	150	150	0
	Onttrekking	-13.217	-4.076	3.476	-600	-409	-191
Saldo		-13.067	-3.926	3.476	-450	-259	-191
Reserve ontsluiting van groengebieden	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-158	0	-120	-120	-109	-11

Reserves programma 5 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Vershil 2017
Saldo		-158	0	-120	-120	-109	-11
Reserve ondergrondse afvalcontainers	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-280	0	0	0	0	0
Saldo		-280	0	0	0	0	0
Reserve duurzaamheidsfondsen	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-1.875	-1.345	-1.966	-3.311	-3.192	-119
Saldo		-1.875	-1.345	-1.966	-3.311	-3.192	-119
Reserve klimaatmaatregelen	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-1	0	-142	-142	0	-142
Saldo		-1	0	-142	-142	0	-142
Res.leefbaarh.projecten in de wijken P5	Toevoeging	578	211	0	211	211	0
	Onttrekking	-2.455	-25	-349	-374	-324	-49
Saldo		-1.877	186	-349	-163	-114	-49
Reserve gsb-middelen ISV/EZ P5	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-1.345	-100	-310	-410	-172	-237
Saldo		-1.345	-100	-310	-410	-172	-237
Reserve programma binnenstad P5	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	-1.492	0	-1.492	-1.492	0
Saldo		0	-1.492	0	-1.492	-1.492	0
Reserve stedelijke ontwikkeling P5	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-655	-440	-185	-625	-344	-281
Saldo		-655	-440	-185	-625	-344	-281
Reserve parkeren P5	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-11	-11	-11	0
Saldo		0	0	-11	-11	-11	0
Reserve verv.inv. maatschappelijk nut P5	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	-174	0	-174	-174	0
Saldo		0	-174	0	-174	-174	0
Totaal	Toevoeging	1.010	643	0	643	643	0
	Onttrekking	-20.239	-7.828	388	-7.440	-6.409	-1.030
Reserves programma 5		-19.228	-7.185	388	-6.797	-5.767	-1.030

Reserve Groene Singels:

Het verschil van € 191.000 wordt veroorzaakt door een lagere onttrekking uit de reserve omdat het uitvoeringsplan Leidse Ommelanden 2014-2020 voor begrotingsjaar 2017 niet volledig is uitgevoerd.

Reserve ontsluiting groengebieden:

Het verschil van € 11.000 wordt veroorzaakt door een lagere onttrekking uit de reserve omdat het project knelpunt fietspad Matilo voor begrotingsjaar 2017 niet volledig is uitgevoerd.

Reserve Duurzaamheidsfondsen:

Het verschil van € 409.000 wordt veroorzaakt door een lagere onttrekking uit de reserve omdat de projecten Duurzaamheidsfondsen (€ 69.000) en de Duurzaamheidsagenda (340.000) voor begrotingsjaar 2017 niet volledig zijn uitgevoerd.

Reserve klimaatmaatregelen:

Het verschil van € 142.000 wordt veroorzaakt door een lagere onttrekking uit de reserve omdat de projecten Groene Daken en Geothermie voor begrotingsjaar 2017 niet volledig zijn uitgevoerd.

Reserve leefbaarheidsprojecten in de wijken:

Het verschil van € 299.000 wordt veroorzaakt door een lagere onttrekking uit de reserve omdat het project Binnenste Beter vwb de Zeeheldenbuurt (€ 49.000) voor begrotingsjaar 2017 niet volledig zijn uitgevoerd. Een bedrag van € 250.000 heeft betrekking op de opgeheven bedrijfsactiviteit Bedrijfsafval waar in 2017 rekening was gehouden met frictiekosten.

Reserve GSB middelen ISV:

Het verschil van € 237.000 wordt veroorzaakt door een lagere onttrekking uit de reserve omdat de projecten Gevelsanering (€ 202.000) en verbeterprogramma Bomen (€ 34.000) voor begrotingsjaar 2017 niet volledig zijn uitgevoerd.

Reserve Stedelijke Ontwikkeling:

Het verschil van € 281.000 wordt veroorzaakt door een lagere onttrekking uit de reserve omdat de projecten aanlichten monumentale panden (€ 24.000) en visie op de openbare ruimte (€ 257.000) voor begrotingsjaar 2017 niet volledig zijn uitgevoerd.

PROGRAMMA 6

Reserves programma 6 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Vershil 2017
reserve grondexploitaties P6	Toevoeging	11.627	4.497	7.199	11.696	11.678	19
	Onttrekking	-9.823	-5.665	-991	-6.657	-8.378	1.721
Saldo		1.805	-1.168	6.208	5.040	3.300	1.740
Reserve bovenwijkse voorz. grondbedrijf	Toevoeging	135	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-30	-30	-30	0
Saldo		135	0	-30	-30	-30	0
Reserve afkoopsommen erfpacht	Toevoeging	2.510	3.000	-1.000	2.000	2.016	-16
	Onttrekking	-1.907	-1.450	0	-1.450	-1.569	119
Saldo		603	1.550	-1.000	550	447	104
Reserve afkoop adm.kst. Erfpacht	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-4	-3	0	-3	-3	0
Saldo		-4	-3	0	-3	-3	0
Egalisatiereserve inkomsten bouwleges P6	Toevoeging	0	0	400	400	1.164	-764
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		0	0	400	400	1.164	-764
Reserve sociale huurwoningen	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-10	0	-98	-98	-19	-78
Saldo		-10	0	-98	-98	-19	-78
Reserve herstruct. Woongebieden Portaal	Toevoeging	104	29	-25	4	4	0
	Onttrekking	-2.642	0	0	0	0	0
Saldo		-2.538	29	-25	4	4	0
Reserve strategische aankopen	Toevoeging	136	198	55	252	155	98
	Onttrekking	-353	-100	-72	-172	-125	-48
Saldo		-218	97	-17	80	30	50

Reserves programma 6 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Vershil 2017
Reserve Leids uitvoeringspr LUBO 2016 P6	Toevoeging	309	130	-1	129	129	0
	Onttrekking	-1.739	0	-1.887	-1.887	-1.114	-773
Saldo		-1.430	130	-1.888	-1.758	-985	-773
Reserve herstruct.woongebieden SvZ&V	Toevoeging	204	7	414	421	421	0
	Onttrekking	-5.896	0	-411	-411	-391	-20
Saldo		-5.692	7	3	11	31	-20
Reserve herstruct.woongebieden Ons Doel	Toevoeging	956	45	17	63	63	0
	Onttrekking	-210	-2.095	1.245	-850	0	-850
Saldo		746	-2.049	1.262	-787	63	-850
Reserve risico's projecten in uitvoering	Toevoeging	368	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-905	-905	-905	0
Saldo		368	0	-905	-905	-905	0
Reserve risico's bijzondere projecten P6	Toevoeging	75	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-925	0	-420	-420	-420	0
Saldo		-850	0	-420	-420	-420	0
Reserve Lammenschanspark	Toevoeging	47	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-2.406	-1.400	1.400	0	0	0
Saldo		-2.359	-1.400	1.400	0	0	0
Reserve exploitatie Oppenheimstraat	Toevoeging	103	66	0	66	63	3
	Onttrekking	-29	-29	0	-29	0	-29
Saldo		75	38	0	38	63	-25
Reserve Stedelijke Ontwikkeling P6	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-150	-500	500	0	0	0
Saldo		-150	-500	500	0	0	0
Res. Leefbaarh.projecten in de wijken P6	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-1.050	-150	30	-120	-120	0
Saldo		-1.050	-150	30	-120	-120	0
Reserve gsb-middelen ISV/EZ P6	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-249	0	-368	-368	-215	-153
Saldo		-249	0	-368	-368	-215	-153
Reserve asbestsanering (P6)	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-133	-133	-133	0
Saldo		0	0	-133	-133	-133	0
Reserve fietsenstalling station P6	Toevoeging	400	50	0	50	50	0
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		400	50	0	50	50	0
Reserve herontw. Stationsgebied eo	Toevoeging	0	0	1.295	1.295	1.295	0
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		0	0	1.295	1.295	1.295	0
Reserve parkeren P6	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-26	-26	0	-26

Reserves programma 6 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Vershil 2017
Saldo		0	0	-26	-26	0	-26
Reserve economische impulsen Kennisst P6	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-120	-120	-86	-34
Saldo		0	0	-120	-120	-86	-34
Res.bedr.voer.plankosten P6	Toevoeging	0	0	90	90	90	0
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		0	0	90	90	90	0
Res.bereikbaarheidsprojecten P6	Toevoeging	0	0	321	321	0	321
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		0	0	321	321	0	321
Totaal	Toevoeging	16.974	8.023	8.764	16.788	17.127	-339
	Onttrekking	-27.393	-11.392	-2.286	-13.677	-13.508	-170
Reserves programma 6		-10.419	-3.369	6.479	3.110	3.619	-509

Reserve grondexploitaties

In 2017 is € 1.721.000 meer onttrokken aan de reserve dan begroot. Reden is dat, conform de financiële verordening, de mutatie in de voorziening negatieve grondexploitaties verrekend is met de reserve Grondexploitaties (€ 2.121.374). Bij de rapportage Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) worden de grondexploitaties nader toegelicht. Daarnaast komt het verschil in realisatie door geraamde exploitatiebijdragen aan investeringen die nog niet volledig zijn uitgevoerd en dus ook niet volledig worden onttrokken (in totaal een bedrag van € 400.448).

Reserve afkoopsommen erfpacht

De onttrekking aan de reserve afkoopsommen erfpacht is € 119.000 hoger door vrijvallend saldo uit de reserve als gevolg van verkoop blooteigendom van erfpachtgronden.

Egalisatiereserve inkomsten bouwleges

De inkomsten uit de Wabo-leges zijn € 770.000 hoger. Dat komt omdat een aanvraag met een grote bouwsom is ontvangen in december, die pas verwacht werd in 2018. De inkomsten uit de Wabo-leges en de daaraan toe te rekenen kosten met betrekking tot de Rijnlandroute zijn per saldo € 6.000 lager. De verschillen zijn verrekend met de egalisatie-reserve inkomsten bouwleges. Het deel wat beschikbaar is voor de Rijnlandroute worden binnen de reserve apart geormerkt.

Reserve sociale huurwoningen

De reserve sociale huurwoningen wordt ingezet voor de uitvoering van de Nota wonen. In 2017 is hiervoor € 19.000 besteed.

Reserve strategische aankopen

De storting in de reserve strategische aankopen is € 97.750 lager aangezien een geraamde bijdrage van het LUMC aan het project Lammenschanspark onterecht is opgenomen. De onttrekking is € 48.000 lager aangezien de werkelijk kosten van het project onteigening Lammernschansweg 128 in 2017 lager zijn. De niet gemaakte kosten in 2017 schuiven door naar 2018.

Reserve Leids uitvoeringspr LUBO 2016

De onttrekking aan de reserve Leids uitvoeringsprogramma LUBO 2016 is € 800.000 lager als gevolg van exploitatiebijdragen aan investeringen die nog niet volledig zijn uitgevoerd, dus ook niet volledig worden onttrokken. Dit betreft de projecten bodemsanering (algemeen), sanering gasfabriekterrein Langegracht en Dieperhout.

Reserve herstruct.woongebieden SvZ&V

De onttrekking aan de reserve is € 20.000 lager als gevolg van exploitatiebijdragen aan investeringen die nog niet volledig zijn uitgevoerd, dus ook niet volledig worden onttrokken. Dit betreft het project Kooiplein.

Reserve herstruct.woongebieden Ons Doel

In het Onderhandelaarsakkoord Ons Doel – gemeente Leiden d.d. 6 april 2016 (RV 16.0044) is vanuit de reserve herstructurering woongebieden Ons Doel voor 2016 een bedrag beschikbaar gesteld van € 2.094.736. In 2017 is door woningstichting Ons Doel slechts een gedeelte van de bijbehorende prestatie gerealiseerd. Echter, de betreffende betaling door de gemeente schuift door naar 2018. De prestaties die niet in 2017 gerealiseerd zijn schuiven door naar 2018. Hierdoor is het restant budget 2017 van € 850.000 vanaf 2018 wederom beschikbaar.

Reserve exploitatie Oppenheimstraat

De geraamde onttrekking van € 29.000 heeft betrekking op een exploitatiebijdrage aan een nieuw te bouwen gebouw ten behoeve van kinderopvang (BSO, KDV, PSL). Aangezien de bouwplannen zijn gewijzigd is deze onttrekking in 2017 niet nodig.

Reserve gsb-middelen ISV/EZ

Het verschil in realisatie is het gevolg van geraamde exploitatiebijdragen aan investeringen die nog niet volledig zijn uitgevoerd, dus ook niet volledig worden onttrokken (in totaal een bedrag van € 153.000, betreft bijdragen opstellen gebiedsvisies).

Reserve parkeren P6

In 2017 zijn voor de openbare parkeerplaatsen sportzalen Houtkwartier geen beheerkosten gemaakt. Hierdoor is het beschikbaar budget van € 26.000 in 2017 niet ingezet.

Reserve economische impulsen Kennisstad P6

Voor de afronding van de definitiefase voor Humanitas Campus is € 470.000 beschikbaar gesteld in 2017. De definitiefase loopt in 2018 ook nog door. In 2017 is € 86.000 uitgegeven en voor de resterende € 384.000 wordt een resultaatbestemming voorgesteld.

Reserve bereikbaarheidsprojecten P6

De geraamde toevoeging van € 320.500 betreft het verkopen van grond (snippergroen) van de gemeente Leiden aan de provincie. In het kader van de RijnlandRoute heeft de provincie aangegeven grond (snippergroen) te kopen van de gemeente. Dit zou in 2017 met een overeenkomst afgerond worden. Het opstellen van de overeenkomst voor de grondaankoop is vertraagd en vindt nu plaats in 2018. Voorgesteld wordt om de opbrengsten van het snippergroen over te hevelen naar 2018.

PROGRAMMA 7

Reserves programma 7 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Vershil 2017
Reserve combinatiefuncties	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-121	-150	0	-150	-134	-16
Saldo		-121	-150	0	-150	-134	-16
Reserve onderwijshuisvesting	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-1.107	-1.107	-1.083	-24
Saldo		0	0	-1.107	-1.107	-1.083	-24
reserve grondexploitaties P7	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-84	-54	0	-54	-54	0
Saldo		-84	-54	0	-54	-54	0
Reserve soc.-maatsch. En cult. Voorz. P7	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-57	0	-137	-137	-111	-26
Saldo		-57	0	-137	-137	-111	-26
Reserve zachte landing 3D's P7	Toevoeging	0	0	2.475	2.475	2.475	0
	Onttrekking	-190	-1.727	0	-1.727	-1.727	0
Saldo		-190	-1.727	2.475	747	747	0
Totaal	Toevoeging	0	0	2.475	2.475	2.475	0
	Onttrekking	-453	-1.931	-1.244	-3.175	-3.109	-66

Reserves programma 7 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil 2017
Reserves programma 7		-453	-1.931	1.231	-700	-634	-66

Reserve combinatiefuncties

De kosten van de combinatiefunctionarissen zijn € 15.932 lager uitgevallen dan begroot o.a. omdat er enkele afrekeningen van subsidies uit 2016 zijn ontvangen.

Reserve Onderwijshuisvesting

Bij Rb 17.0053 (1e berap 2017) is besloten de restant boekwaarde van het Kilianpad 2 af te boeken ten laste van de reserve Onderwijshuisvesting. Als gevolg van de jaarlijkse afschrijving is de benodigde onttrekking € 23.702 lager dan begroot.

Reserve sociaal- maatschappelijke- en culturele voorzieningen

Via raadsbesluiten 13.0080 en 15.0010 zijn er incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het project "versterking buurtfuncties speeltuinen". Het planvormingsproces bij een aantal speeltuinen is heel complex voor de verbouwing/ renovatie van het multifunctioneel maken van de speeltuingebouwen. Hierdoor blijven de kosten € 26.239 achter. Het restant budget is nodig voor de kosten die doorlopen.

PROGRAMMA 8

Reserves programma 8 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Vershil 2017
Reserve publicaties Erfgoed Leiden e.o.	Toevoeging	0	0	15	15	15	0
	Onttrekking	-2	0	0	0	0	0
Saldo		-2	0	15	15	15	0
Bedrijfsreserve Museum De Lakenhal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-199	0	0	0	-15	15
Saldo		-199	0	0	0	-15	15
Reserve Archeologischpark Matilo	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-12	0	0	0	0	0
Saldo		-12	0	0	0	0	0
Reserve exploitatie De Nobel	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-12	-11	0	-11	-11	0
Saldo		-12	-11	0	-11	-11	0
Reserve Pieterskerk	Toevoeging	172	0	193	193	193	0
	Onttrekking	-290	-123	0	-123	-123	0
Saldo		-118	-123	193	70	70	0
Reserve bedrijfsvoering ELO	Toevoeging	396	0	0	0	11	-11
	Onttrekking	0	-19	0	-19	-13	-7
Saldo		396	-19	0	-19	-1	-18
Reserve stedelijke ontwikkeling P8	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-72	0	-228	-228	-102	-126
Saldo		-72	0	-228	-228	-102	-126
Reserve Leids uitvoeringspr LUBO 2016 P8	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-266	0	0	0	0	0
Saldo		-266	0	0	0	0	0
Reserve sportstimuleringsfonds	Toevoeging	0	500	0	500	500	0
	Onttrekking	0	0	-250	-250	-50	-200
Saldo		0	500	-250	250	450	-200
Reserve economische impulsen Kennisst P8	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-160	-160	0	-160
Saldo		0	0	-160	-160	0	-160
Totaal	Toevoeging	568	500	208	708	719	-11
	Onttrekking	-853	-154	-638	-792	-314	-478
Reserves programma 8		-285	346	-430	-84	405	-489

Bedrijfsreserve Museum De Lakenhal

De mutatie in de reserve betreft het resultaat over 2017.

Reserve bedrijfsvoering Erfgoed Leiden en omstreken

De mutatie in de reserve betreft het resultaat over 2017.

Reserve Stedelijke ontwikkeling

De Subsidieregeling Historisch Stadsbeeld bestaat sinds 2009. Als gevolg van het succes van deze regeling waren de middelen steeds sneller in het jaar op. Daarom is in 2015 voorgesteld om de regeling verder aan te scherpen. In 2015 (€ 200.000) en 2016 (€ 300.000) zijn extra middelen ingezet voor de Morsstraat, Haarlemmerstraat inclusief Turfmarkt en Prinsessekade, Haven, Aalmarkt incl. Maarsmansteeg en Mandenmakersteeg, Breestraat en Korevaarstraat, zijnde projecten waar in het kader van programma Binnenstad is of wordt geïnvesteerd in de kwaliteit openbare ruimte. Tussen de toekenning en de vaststelling van de subsidies voor projecten zit een langere periode. Een subsidie wordt pas vastgesteld als de verbouwing is afgerond, hierdoor gaan budgetten vaak over jaren heen. Hierdoor is de geraamde onttrekking hoger dan het daadwerkelijk onttrokken bedrag.

Reserve sportstimulering

Er is in totaal € 500.000 incidenteel beschikbaar gesteld voor sportstimulering gedekt vanuit de reserve sportstimulering. Daarvan is € 250.000 geraamd in 2017 en in 2018. De onderschrijving 2017 wordt toegevoegd aan het budget 2018. In totaal is € 125.523 aan sportstimulering akkoord bevonden door de commissie. Daarvan kon € 79.400 niet meer ambtelijk worden afgewikkeld in 2017.

Reserve economische impulsen

Ten behoeve van het project Ver|nieuwbouw BplusC is er bij de eerste bestuursrapportage 2017 een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld ter hoogte van € 160.000 gedekt uit de reserve economische impulsen en kennisstad. Het college heeft op 27 juni 2017 besloten het project Ver|nieuwbouw BplusC tijdelijk op te schorten en eerst een extern onderzoek uit te voeren naar de uitwerking van de Toekomstvisie, de organisatie van BplusC en het beschikbare subsidiebudget afgezet tegen de ambities uit de Toekomstvisie 'De Plus van BplusC'. Op basis van de resultaten van het onderzoek neemt het college een besluit over het vervolg van het project Ver|nieuwbouw BplusC. Er zijn derhalve geen uitgaven geweest in 2017 op het voorbereidingskrediet en geen onttrekking aan de reserve.

PROGRAMMA 9

Reserves programma 9 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil 2017
Reserve gemeentelijk deel GSB OGGZ	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-249	0	-150	-150	-150	0
Saldo		-249	0	-150	-150	-150	0
Reserve soc.-maatsch. En cult. Voorz P9	Toevoeging	0	0	713	713	713	0
	Onttrekking	-65	-1.325	1.072	-253	-253	0
Saldo		-65	-1.325	1.785	460	460	0
Res. Leefbaarh.projecten in de wijken P9	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-82	-200	-218	-418	-418	0
Saldo		-82	-200	-218	-418	-418	0
Reserve zachte landing 3D's P9	Toevoeging	5.386	0	8.385	8.385	8.385	0
	Onttrekking	-1.699	-2.632	-1.455	-4.087	-3.253	-834
Saldo		3.687	-2.632	6.930	4.298	5.133	-834
Totaal	Toevoeging	5.386	0	9.098	9.098	9.098	0
	Onttrekking	-2.094	-4.157	-751	-4.908	-4.074	-834
Reserves programma 9		3.292	-4.157	8.347	4.190	5.025	-834

Reserve zachte landing 3D

Op het transformatiebudget is een incidenteel voordeel van € 582.000 ontstaan doordat diverse plannen zijn doorgeschoven naar 2018. Daardoor is er € 582.000 minder onttrokken aan de reserve. Door een langere voorbereidingstijd is er een onderschrijding op de innovatie-projecten ontstaan van € 216.000. Daardoor is er € 216.000 minder onttrokken aan de reserve voor het onderdeel beschermd wonen. De subsidie voor het open houden van Gebouw C van de Binnenvest in de 2e helft van het jaar bedroeg € 400.000 en dat is € 100.000 lager dan begroot. Deze subsidie werd door de regio bekostigd uit de reguliere regionale middelen beschermd wonen. Wanneer de HR-regio exclusief Leiden € 400.000 (78%) onttrekt, dan kan Leiden € 114.000 (22%) onttrekken. Begroot was € 149.000. De lagere subsidie voor de Binnenvest heeft tot een lagere onttrekking geleid van € 35.000.

PROGRAMMA 10

Reserves programma 10 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil 2017
DZB Bedrijfsreserve dzb-Leiden wsw	Toevoeging	699	0	0	0	241	-241
	Onttrekking	-1.577	-109	-795	-904	-795	-109
Saldo		-879	-109	-795	-904	-554	-350
DZB Reserve zachte landing rijksbez. Wsw	Toevoeging	397	439	1.185	1.624	1.624	0
	Onttrekking	-148	0	-524	-524	-481	-43
Saldo		249	439	661	1.100	1.143	-43
DZB Reserve frictiekosten ID/WIW DZB	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-132	-143	0	-143	-131	-12
Saldo		-132	-143	0	-143	-131	-12
Reserve zachte landing 3D's P10	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	-75	-175	-250	-24	-226
Saldo		0	-75	-175	-250	-24	-226

Reserves programma 10 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil 2017
Reserve flankerend beleid P10	Toevoeging	75	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		75	0	0	0	0	0
Reserve Fonds Debt? to no Debt!	Toevoeging	300	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-60	-60	-34	-26
Saldo		300	0	-60	-60	-34	-26
Totaal	Toevoeging	1.471	439	1.185	1.624	1.865	-241
	Onttrekking	-1.858	-327	-1.554	-1.881	-1.465	-416
Reserves programma 10		-387	112	-369	-257	400	-657

Bedrijfsreserve DZB Leiden

Aan de Bedrijfsreserve DZB is een bedrag toegevoegd ad € 240.886 doordat over 2017 een voordelig rekening resultaat is gerealiseerd en het plafondbedrag van de bedrijfsreserve nog niet is bereikt. Na deze storting is het plafondbedrag bereikt, waardoor van het voordelig rekening resultaat € 92.455 niet is gestort. Daarnaast is € 109.000 minder onttrokken i.v.m. lagere kosten van het project Leidse Kracht. Hiervoor is binnen de bedrijfsreserve een afzonderlijk budget gereserveerd.

Reserve zachte landing rijksbezuinigingen WSW/DZB

Er zijn minder frictiekosten in 2017 dan geraamd. De onttrekking is daardoor € 42.753 lager.

Reserve frictiekosten ID/WIW

De frictiekosten WIW zijn € 11.611 lager uitgevallen en daardoor is € 11.611 minder onttrokken.

Reserve Fonds Debt? to no Debt

De deelnemers aan de pilot zijn gespreid over het jaar gestart en daardoor zijn de opstartkosten € 26.000 lager uitgevallen in 2017. Daardoor is de onttrekking aan de reserve ook € 26.000 lager.

Reserve zachte landing 3D

De kosten konden grotendeels uit het reguliere budget worden betaald, waardoor er € 225.985 minder onttrokken is

ALGEMENE MIDDELEN

Reserves AD bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil 2017
Reserve flankerend beleid AD	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-279	-700	0	-700	-550	-150
Saldo		-279	-700	0	-700	-550	-150
Bedrijfsvoeringsreserve concern	Toevoeging	3.331	1.000	0	1.000	1.941	-941
	Onttrekking	-1.775	-300	-2.329	-2.629	-2.037	-591
Saldo		1.555	700	-2.329	-1.629	-96	-1.532
Reserve compensatie dividend Nuon	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-9	0	0	0	0	0
Saldo		-9	0	0	0	0	0
Concernreserve	Toevoeging	8.937	823	93	916	916	0
	Onttrekking	-17.015	-6.949	-11.757	-18.706	-18.510	-197
Saldo		-8.078	-6.126	-11.664	-17.790	-17.594	-197
Reserve gsb-middelen ISZ/EZ AD	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	-1.500	-81	-1.581	-1.581	0

Reserves AD bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Vershil 2017
Saldo		0	-1.500	-81	-1.581	-1.581	0
Reserve bedrijfsvoering plankosten	Toevoeging	2.054	847	470	1.317	1.317	0
	Onttrekking	-972	-598	-1.158	-1.756	-1.082	-673
Saldo		1.083	249	-687	-438	235	-673
Reserve zachte landing 3D's AD	Toevoeging	2.610	1.985	-7.967	-5.982	-5.982	0
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		2.610	1.985	-7.967	-5.982	-5.982	0
Reserve Informatisering AD	Toevoeging	613	300	51	351	351	0
	Onttrekking	-404	-300	300	0	0	0
Saldo		209	0	351	351	351	0
Reserve afschrijvingen investeringen	Toevoeging	41.897	1.260	9.207	10.467	10.431	36
	Onttrekking	-17	-49	-476	-525	-525	0
Saldo		41.879	1.211	8.731	9.942	9.906	36
Reserve verv.inv. maatschappelijk nut AD	Toevoeging	394	316	0	316	316	0
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		394	316	0	316	316	0
Reserve budgetoverheveling	Toevoeging	4.850	0	5.888	5.888	5.888	0
	Onttrekking	-2.700	-746	-4.523	-5.269	-5.269	0
Saldo		2.149	-746	1.364	618	618	0
Totaal	Toevoeging	64.685	6.531	7.742	14.273	15.178	-905
	Onttrekking	-23.172	-11.143	-20.023	-31.166	-29.555	-1.611
Reserves AD		41.513	-4.611	-12.281	-16.893	-14.377	-2.516

Reserve flankerend beleid AD

Aan de reserve flankerend beleid is € 150.000 minder onttrokken dan begroot omdat de uitgaven voortvloeiend uit de reorganisatie in 2015 lager zijn uitgevallen dan vooraf ingeschat.

Bedrijfsvoeringsreserve concern

Aan de bedrijfsvoeringsreserve concern is per saldo € 591.000 minder onttrokken dan geraamd. Voor alle voorgenomen onttrekkingen geldt dat er vertraging is opgetreden in de uitvoering. Het betreft de proef met tablets (€ 110.480), het budget voor digitalisering (waaronder werkplekvernieuwing) (€ 257.373), de Ontwikkelpool (€ 198.260) en de proef met het Urban Data Center Leiden (€ 25.000).

Concernreserve

De mutatie van € 197.000 betreft de hogere uitkering voor de verhoogde asielinstroom die aanvankelijk op een andere reserve stond geraamd. Bij de overboeking naar de concernreserve is de corresponderende begrotingswijziging binnen het betreffende programma abusievelijk achterwege gebleven. De bate is nu in de afrekening van de algemene uitkering 2017 opgenomen, waardoor de onttrekking aan de concernreserve achterwege kan blijven.

Reserve bedrijfsvoering plankosten

De jaarlijkse onttrekking aan de reserve is afhankelijk van de gemaakte plankosten in de definitiefase van de ruimtelijke projecten. De onderschrijding van de begrote onttrekking met € 673.000 is het bedrag dat projectleiders eind 2017 nog aan plankosten verwachten te moeten maken voor projecten in de definitiefase.

Reserve afschrijvingen investeringen

De lagere onttrekking dan begroot van € 36.000 is veroorzaakt door vertraging in de uitvoering van investeringen. Vertraging in de uitvoering van investeringen leidt tot lagere kapitaallasten dan begroot, en heeft tot gevolg, voor zover die kapitaallasten gedekt worden uit deze reserve, dat er ook minder aan deze reserve onttrokken hoeft te worden.

OVERHEAD, VENNOOTSCHAPSBELASTING EN ONVOORZIEN

Reserves Overhead bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Wijziging Begroting	Begroting 2017 na wijziging	Rekening 2017	Verschil 2017
Reserve Informatisering Overhead	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-687	-687	-168	-519
Saldo		0	0	-687	-687	-168	-519
Reserve bedrijfsvoering concern OH	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-181	-181	-181	0
Saldo		0	0	-181	-181	-181	0
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-867	-867	-349	-519
Reserves Overhead		0	0	-867	-867	-349	-519

Reserve Informatisering Overhead

Aan de reserve informatisering is binnen dit programma € 519.000 minder onttrokken dan begroot. Dit nadeel staat tegenover het voordeel van € 519.000 dat is ontstaan door vertraging in de uitvoering van informatiseringskredieten. Het effect in de jaarrekening is per saldo neutraal.

3.5.4 Overzicht aanwending onvoorzien

Onvoorzien

In 2017 is het budget voor onvoorzien van € 244.000 voor € 150.000 benut ter dekking van de kosten voor het eigen risico brandschade voor het pand Eksterpad 4 (onderdeel vastgoedportefeuille). Eind 2017 resteert een niet benut budget en dus een voordeel van € 94.000.

3.5.5 Overzicht incidentele baten en lasten

De gemeente moet volgens de Gemeentewet een overzicht van van *structureel en reëel evenwicht* opnemen in de jaarrekening. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn hier nadere regels over vastgelegd. De raad en de financieel toezichthouder zijn daardoor in staat om vast te stellen of er sprake is van een structureel en reëel evenwicht. Van structureel evenwicht is sprake als de structurele (meerjarige) lasten worden gedekt door structurele baten.

De bepaling van het structureel evenwicht verloopt als volgt:

Totaal van de lasten en lasten van de programma's en algemene dekkingsmiddelen
af: de incidentele lasten en baten per programma en algemene dekkingsmiddelen
Blijft over het totaal van de structurele lasten en baten programma's en algemene dekkingsmiddelen
bij: de structurele verrekeningen met de reserves
Geeft het totaal structureel begrotingssaldo en meerjarenraming

De uitgewerkte tabel voor de bepaling van het structureel evenwicht is hierna opgenomen. Die tabel bevat het voorgeschreven:

- Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma;
- Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.